

ZALECENIA ŻYWIENIOWE W DZIECIU Z OGRANICZENIEM ŁATWO PRZYSWAJALNYCH WĘGLOWODANÓW

Zastosowanie i cel diety:

- dla osób z cukrzycą,
- z insulinoopornością,
- z zaburzoną tolerancją glukozy,
- z hipertriglicerydemią.

Zalecenia dietetyczne:

- Jest modyfikacją diety podstawowej, polega na ograniczeniu podaży glukozy, fruktozy, sacharozy.
- Zalecane jest spożycie potraw o niskim indeksie glikemicznym.
- Wartość energetyczna i odżywcza diety dostosowana jest do masy ciała i stanu fizjologicznego pacjenta, w oparciu o aktualne normy żywienia dla populacji Polski oraz wytyczne towarzystw naukowych.
- Dieta powinna być prawidłowo zbilansowana i urozmaicona pod kątem udziału grup produktów spożywczych: produktów zbożowych, mlecznych, warzyw i owoców, ziemniaków, produktów mięsnych i ryb, nasion roślin strączkowych oraz tłuszczów.
- Zalecana jest regularność posiłków o regularnych porach oraz eliminacja podjadania pomiędzy nimi.
- Należy kontrolować ilość spożywania węglowodanów w diecie, ograniczyć spożycie produktów zawierających cukry proste w tym cukry dodane.
- Należy wybierać produkty pełnoziarniste nieoczczone, są one bogate w błonnik: pieczywo z pełnego przemiału, grube kasze, makarony pełnoziarniste.
- Należy unikać produktów wysoko przetworzonych.
- Zaleca się ograniczyć spożycie mięsa, szczególnie czerwonego. Należy wybierać inne źródła białka- 1-2 razy w tygodniu, mięso zamienić na nasiona roślin strączkowych oraz 2 razy w tygodniu ryby.
- Zaleca się ograniczyć: owoce, soki owocowe, miód, dżem, słodycze, napoje słodzone, ciasta.
- Należy ograniczyć spożycie tłuszczów zwierzęcych na rzecz roślinnych.
- Należy ograniczyć spożycie soli, słodczy oraz alkoholu.
- Zaleca się wypijać od 1,5-2 litów wody.
- Zalecane techniki kulinarne to: gotowanie tradycyjne lub na parze, duszenie, pieczenie bez dodatku tłuszczu, np. w folii aluminiowej, w rękawach do pieczenia, pergaminie, naczyniach żaroodpornych, grillowanie bez dodatku tłuszczu.
- Dieta powinna opierać się na grupie produktów o niskim indeksie glikemicznym. Produkty węglowodanowe nie powinny być spożywane samodzielnie, do każdego posiłku należy dołączyć produkty białkowe i tłuszczowe.

PRODUKTY REKOMENDOWANE I PRZECIWSKAZANE

GRUPA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH	PRODUKTY REKOMENDOWANE	PRODUKTY PRZECIWSKAZANE
Produkty zbożowe	<ul style="list-style-type: none"> • wszystkie mąki pełnoziarniste, • pieczywo pełnoziarniste, bez dodatku substancji słodzących, np.: żytnie razowe, graham, chleb z dodatkiem otręb i ziaren, • pieczywo żytnie i mieszane, • pieczywo o obniżonym IG, • kasze średnio- i gruboziarniste: gryczana, jęczmienna (pęczak, wiejska, mazurska), orkiszowa, bulgur: kasza jagłana (w umiarkowanych ilościach), • płatki naturalne gotowane al dente, np.: owsiane, gryczane, 	<ul style="list-style-type: none"> • białe pieczywo pszenne, • pieczywo z dodatkiem cukru, siodu, syropów, miodu, karmelu, • kasze drobnoziarniste (manna, kukurydziana), • płatki błyskawiczne, wafle ryżowe, • ryż biały, • potrawy mączne, np. Pierogi, kopytka, kluski, • produkty mączne smażone w dużej ilości tłuszczu, np.: pączki, faworki, racuchy, • płatki ryżowe, płatki

GRUPA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH	PRODUKTY REKOMENDOWANE	PRODUKTY PRZECIWSKAZANE
	<p>jęczmień, pszenne, ryżowe żytnie, muesli bez dodatków cukru i jego zamienników np. Syropu glukozowo-fruktozowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • makarony, np.: razowy, gryczany, orkiszowy, żytni, pszenny z mąki durum (gotowane "al dente") • ryż brązowy, ryż czerwony • potrawy mączne przede wszystkim z mąki pełnoziarnistej, np. Pierogi, kopytka, kluski (w ograniczonych ilościach), • otręby, np. Owsiane, pszenne, żytnie, orkiszowe 	<p>kukurydziane i inne słodzone płatki śniadaniowe, np.: cynamonowe, czekoladowe, miodowe.</p>
Warzywa i przetwory warzywne	<ul style="list-style-type: none"> • warzywa świeże i mrożone, gotowane, duszone z niewielkim dodatkiem tłuszczu, warzywa pieczone. 	<ul style="list-style-type: none"> • warzywa przyrządzone z dużą ilością tłuszczu, • gotowana marchew, gotowane buraki, • dynia, kukurydza.
Ziemniaki, bataty (w ograniczonych ilościach)	<ul style="list-style-type: none"> • ziemniaki, bataty. 	<ul style="list-style-type: none"> • ziemniaki smażone (talarki, frytki), • ziemniaki puree, • puree w proszku, • pieczone bataty.
Owoce i przetwory owocowe	<ul style="list-style-type: none"> • owoce mniej dojrzałe, • owoce o IG <55 • owoce: świeże, mrożone, gotowane, pieczone; • musy owocowe bez dodatku cukru, • przetwory owocowe niskosłodzone, np. Dżemy (w ograniczonych ilościach). 	<ul style="list-style-type: none"> • owoce o IG >55, • owoce w syropach cukrowych, • owoce kandyzowane, • przetwory owocowe wysokosłodzone, • owoce suszone.
Nasiona roślin strączkowych	<ul style="list-style-type: none"> • wszystkie nasiona roślin strączkowych, • produkty z nasion roślin strączkowych z małą zawartością soli, • napoje niesłodzone roślinne, tofu naturalne, hummus 	<ul style="list-style-type: none"> • produkty z nasion roślin strączkowych z dużą zawartością soli, • bób, w tym gotowany.
Nasiona, pestki, orzechy	<ul style="list-style-type: none"> • wszystkie nasiona, pestki i orzechy niesolone np. Orzechy włoskie, laskowe, arachidowe, pistacje, nierkowca, migdały, pestki dyni, siemię lniane, • "masło orzechowe" bez dodatku soli i cukru (w ograniczonych ilościach). 	<ul style="list-style-type: none"> • orzechy solone, orzechy w skorupce z ciasta, w karmelu, w czekoladzie, w lukrze, • "masło orzechowe" solone.
Mięso i przetwory mięsne	<ul style="list-style-type: none"> • Z małą zawartością tłuszczu, np.: drób bez skóry (kura, kurczak, indyk), chuda wołowina, cielęcina, jagnięcina, królik, chude partię wieprzowiny, np.: polędwica, schab, szynka • chude gatunki wędlin niemięlnych: drobiowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • z dużą zawartością tłuszczu, np.: tłusty drób (kaczka, gęś), tłusta wołowina i wieprzowina baranina, • mięso peklowane oraz z dużą zawartością soli, • mięsa smażone na dużej ilości tłuszczu,

GRUPA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH	PRODUKTY REKOMENDOWANE	PRODUKTY PRZECIWSKAZANE
	<ul style="list-style-type: none"> • wieprzowych, wołowych • pieczone pasztety z chudego mięsa, • chude gatunki kiełbas, • galaretki drobiowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • mięsa panierowane, • tłuste wędliny, np. Balerony, boczek, • tłuste i niskogatunkowe kiełbasy, parówki, mielonki, mortadele, • tłuste pasztety, • wędliny podrobowe (pasztetowa, wątrobianka, salceson), • mięsa surowe np. Tatar.
Ryby i przetwory rybne	<ul style="list-style-type: none"> • wszystkie ryby morskie i słodkowodne, • konserwy rybne (w ograniczonych ilościach) • ryby wędzone (w ograniczonych ilościach). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryby smażone na dużej zawartości tłuszczu, • ryby panierowane i w cieście, • ryby surowe.
Mleko i produkty mleczne	<ul style="list-style-type: none"> • mleko i sery twarogowe chude lub półtłuste, • napoje mleczne naturalne fermentowane, bez dodatku cukru (np. Jogurt, kefir, maślanka), • sery podpuszczkowe o zmniejszonej zawartości tłuszczu (w ograniczonych ilościach) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mleko i sery twarogowe tłuste, • mleko skondensowane, • słodzone napoje mleczne, • jogurty i desery mleczne z dodatkiem cukru, • tłuste sery podpuszczkowe, • tłusta śmietana.
Tłuszcze	<ul style="list-style-type: none"> • oleje roślinne, np.: rzepakowy, oliwa z oliwek, olej lniany, słonecznikowy, • masło (w ograniczonych ilościach), • miękka margaryna (w ograniczonych ilościach), • majonez typu light (w ograniczonych ilościach, sporadycznie jako dodatek). 	<ul style="list-style-type: none"> • tłuszcze zwierzęce, np. Masło, smalec wieprzowy, łój wołowy, słonina, • twarde margaryny, • masło klarowane, • tłuszcz kokosowy i palmowy, • "masło kokosowe", • frytura smaźalicza.
Desery (w ograniczonych ilościach)	<ul style="list-style-type: none"> • budyń (bez dodatku cukru), • galaretka (bez dodatku cukru), • kisiel (bez dodatku cukru), • sałatki owocowe (bez dodatku cukru), • ciasta drożdżowe niskosłodzone, • ciasta biszkoptowe niskosłodzone, • ciasta i ciastka z mąk z pełnego przemiału, • gorzka czekolada z dużą zawartością kakao (>70%) kakao 	<ul style="list-style-type: none"> • słodycze zawierające duże ilości cukru i/lub tłuszczu, • torty z ciasta z masami cukierniczymi, kremami cukierniczymi, bitą śmietaną, • ciasta kruche z dużą ilością tłuszczu, • ciasto francuskie i półfrancuskie, • wyroby czekoladopodobne.
Napoje	<ul style="list-style-type: none"> • woda niegazowana, woda mineralna gazowana o niskiej zawartości dwutlenku węgla, • herbata, np.: czarna, zielona, czerwona, biała, owocowa, • napary ziołowe- słabe napary, • kawa naturalna, kawa zbożowa, • bawarka, • kakao naturalne (bez dodatku cukru), 	<ul style="list-style-type: none"> • napoje wysokosłodzone, • nektary owocowe, • wody smakowe z dodatkiem cukru, • napoje energetyzujące, • napoje alkoholowe.

GRUPA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH	PRODUKTY REKOMENDOWANE	PRODUKTY PRZECIWSKAZANE
	<ul style="list-style-type: none"> • soki warzywne, • soki owocowe (w ograniczonych ilościach), • kompoty (bez dodatku cukru). 	
Przyprawy	<ul style="list-style-type: none"> • Wszystkie naturalne przyprawy ziołowe i korzenne, • sól (w ograniczonych ilościach), • musztarda, keczup, chrzan (w ograniczonych ilościach), • sos sojowy. 	<ul style="list-style-type: none"> • gotowe mieszanki przyprawowe z dodatkiem soli, • kostki rosółowe i esencje bulionowe, • gotowe bazy do zup i sosów, • gotowe sosy sałatkowe i dressingi, • przyprawy wzmacniające smak w postaci płynnej i stałej.

Opracowanie: M. Greń- dietetyk, 02.11.2023 r.

Bibliografia:

1. Ciborowska H. i Ciborowski A. 2021: Dietetyka żywienie zdrowego i chorego człowieka. PZWL, Warszawa.
2. <https://www.gov.pl/web/zdrowie/dobry-posilek-w-szpitalu>